

10. TRADIT Research Group. URL: <https://tradit.uned.es/en/tradit-research-group/>
11. Vázquez M. Creating terminological resources in the digital age for less-resourced languages. *Proceedings of the 2024 Joint International Conference on Computational Linguistics, Language Resources and Evaluation (LREC-COLING 2024)*. Torino, 2024. P. 4088–4091.
12. Williams G. *Sustaining language diversity in Europe*. Palgrave Macmillan UK, 2005. 262 p.
13. Горбачук В., Сулейманов С., Батіг Л. Еволюція мовного середовища в цифрову еру, його розробка та застосування. *III-IV Конгрес сходовознавців (до 150-ї річниці від дня народження Агатангела Кримського)*: Збірник матеріалів, 23–24 грудня 2020 р. Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2020. Ч. 2. С. 195–199.
14. Демська О. Мовне законодавство і національна безпека. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2025. Вип. 1 (38). С. 6–16.
15. Кузнецова Є. Мова-меч: як говорила радянська імперія. Глибока: «Твоя підпільна гуманітарка», 2024. 376 с.
16. Матвеева Н. Поняття рідної мови у свідомості внутрішньо переміщених українців: трактування, переосмислення. *Мова: класичне — модерне — постмодерне*. 2024. Вип. 10. С. 45–62. DOI: <https://doi.org/10.18523/lcmp2522-9281.2024.10.45-62>.
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку мов національних меншин (спільнот) та корінних народів України, яким загрожує зникнення». 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670-2024-%D0%BF#Text>.

Лідія Ачкан,
кандидат філологічних наук, викладач
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

МОВОЗНАВЧА СПАДЩИНА В. СІМОВИЧА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Сучасна система підготовки майбутніх учителів української передбачає формування високого рівня мовної культури, професійної компетентності та здатності ефективно організовувати освітній процес. У цьому контексті важливим є звернення до наукової спадщини видатних українських мовознавців, які зробили значний внесок у розвиток української лінгвістики та педагогіки.

Однією з визначних постатей українського мовознавства є В. Сімович – учений, педагог, громадський діяч, дослідник української фонетики, граматики та культури мовлення. Його праці стали важливим етапом у розвитку української

мовознавчої науки та справили значний вплив на формування методики викладання української мови.

Сьогодні мовознавча спадщина В. Сімовича набуває нового значення, оскільки вона сприяє формуванню мовної особистості вчителя та розвитку сучасної лінгводидактики.

Наукова спадщина В. Сімовича привертала увагу багатьох дослідників. У наукових працях Л. Довбні, О. Горбача, В. Грещук, І. Ковалика, Л. Пена, Т. Товкайло, Н. Яценко розглянуто питання розвитку української фонетики, становлення норм української літературної мови, а також роль ученого у формуванні мовної культури.

Дослідники Л. Довбня, О. Горбач, Л. Пен наголошують, що наукові праці В. Сімовича мають не лише лінгвістичне, а й педагогічне значення. У них простежується прагнення автора зробити мовознавчі знання доступними для широкого кола читачів, зокрема учнів, студентів і вчителів.

Метою дослідження є аналіз мовознавчої спадщини В. Сімовича та визначення її значення для професійної підготовки сучасного вчителя-словесника.

В. Сімович належить до тих українських учених, які розглядали мову як важливий чинник розвитку національної культури та освіти. У своїх працях він приділяв значну увагу питанням української фонетики, орфоєпії, граматики та культури мовлення.

Однією з важливих праць ученого є «Практична граматика української мови», у якій подано систематизований опис основних норм української мови. У цій праці автор прагнув не лише пояснити граматичні явища, а й сформувати у читачів правильне розуміння мовних норм [5].

Особливе значення у науковій діяльності В. Сімовича мали дослідження з фонетики української мови. Учений наголошував на важливості правильної вимови та дотримання орфоєпічних норм. На його думку, культура мовлення є невід'ємною складовою загальної культури людини. Правильна вимова не лише забезпечує зрозумілість мовлення, а й свідчить про освіченість мовця, його

повагу до рідної мови та мовної традиції. Саме тому В. Сімович приділяв значну увагу питанням орфоєпії, наголосу, інтонації та звукової організації мовлення [4].

Для підготовки сучасного вчителя-словесника ці ідеї мають надзвичайно важливе значення. Учитель української мови виступає мовним авторитетом для учнів, тому він повинен бути зразком мовної культури, демонструвати правильну вимову, граматичну грамотність і високий рівень мовленнєвої компетентності. Формування таких якостей у майбутніх педагогів є одним із важливих завдань філологічної освіти.

Ідеї В. Сімовича можуть бути ефективно використані у процесі підготовки майбутніх учителів-словесників через різні форми навчальної діяльності.

По-перше, важливу роль відіграє робота з орфоєпічними нормами української мови. Під час навчання студентам пропонують вправи на правильну вимову слів, визначення нормативного наголосу, розрізнення складних для вимови звуків. Наприклад, майбутні вчителі можуть виконувати завдання на правильне наголошування слів: каталог, фаховий, завдання, черговий, одинадцять. Такі вправи допомагають виробити навички нормативної вимови, що є необхідним для подальшої педагогічної діяльності.

По-друге, ефективним є аналіз мовлення у медійному просторі. Студентам можна запропонувати прослухати фрагменти радіо- або телевізійних передач та визначити, чи дотримуються мовці орфоєпічних норм. Після цього майбутні вчителі обговорюють допущені помилки та пропонують правильні варіанти вимови. Така робота сприяє розвитку мовної чутливості та вміння аналізувати мовлення.

По-третє, важливим напрямом є використання вправ з виразного читання текстів. Студенти можуть працювати з художніми або публіцистичними текстами, звертаючи увагу на інтонацію, темп мовлення, паузи та наголос. Наприклад, майбутнім учителям пропонують підготувати виразне читання уривка з художнього твору, дотримуючись орфоєпічних норм та інтонаційної виразності. Це допомагає формувати навички правильного мовлення та педагогічної комунікації.

По-четверте, важливим є створення власних мовних вправ для школярів. Студентам пропонують розробити завдання для учнів, спрямовані на формування правильної вимови. Наприклад, укласти список слів зі складним наголосом або підготувати фонетичні скоромовки для розвитку дикції. Така діяльність поєднує мовознавчі знання з методичними вміннями.

По-п'яте, доцільним є використання сучасних цифрових ресурсів. Майбутні вчителі можуть працювати з онлайн-словниками наголосів, записувати власне мовлення та аналізувати його відповідність орфоепічним нормам. Наприклад, студентам пропонують записати короткий усний виступ, після чого разом з викладачем проаналізувати вимову, наголос та інтонацію.

Таким чином, ідеї В. Сімовича щодо важливості правильної вимови та культури мовлення залишаються актуальними й сьогодні. Їх використання у процесі підготовки майбутніх учителів-словесників сприяє формуванню високого рівня мовної культури, розвитку орфоепічної компетентності та підготовці педагогів, здатних бути зразком правильного мовлення для своїх учнів. Для підготовки сучасного вчителя-словесника ці ідеї мають надзвичайно важливе значення. Майбутній учитель української мови повинен бути зразком мовної культури, демонструвати правильну вимову, граматичну грамотність і високий рівень мовленнєвої компетентності.

Важливим аспектом мовознавчої спадщини В. Сімовича є його увага до проблеми мовної норми. Учений підкреслював необхідність дотримання усталених норм літературної мови та водночас врахування розвитку мовної системи.

У сучасній підготовці вчителів української мови це питання набуває особливої актуальності. Майбутні педагоги повинні добре орієнтуватися у мовних нормах, уміти пояснювати мовні явища та формувати у школярів правильні мовні навички.

Ще одним важливим аспектом наукової спадщини В. Сімовича є його прагнення поєднати наукові дослідження з педагогічною практикою. Учений намагався зробити свої праці доступними для використання у навчальному

процесі, що сприяло поширенню знань про українську мову серед широкого кола читачів [3, с.102].

У сучасних умовах підготовки вчителів-словесників важливе значення має також формування комунікативної компетентності. Майбутні педагоги повинні вміти ефективно використовувати мовні засоби у різних ситуаціях спілкування, організовувати навчальний діалог та розвивати мовлення учнів.

Ідеї В. Сімовича про значення культури мовлення та правильного використання мовних засобів можуть бути ефективно використані у процесі формування цих компетентностей.

Крім того, мовознавча спадщина вченого сприяє розвитку мовної свідомості майбутніх учителів. Вивчення його праць допомагає студентам краще зрозуміти історію становлення української літературної мови, усвідомити її культурну та суспільну роль.

Отже, мовознавча спадщина В. Сімовича має важливе значення для розвитку української лінгвістики та методики викладання української мови. Його наукові праці сприяли формуванню норм української літературної мови, розвитку культури мовлення та поширенню знань про українську мову.

Для підготовки сучасного вчителя-словесника ідеї В. Сімовича залишаються актуальними. Вони сприяють формуванню високого рівня мовної культури, розвитку комунікативної компетентності та усвідомленню ролі української мови у суспільному житті. Використання мовознавчої спадщини В. Сімовича у процесі підготовки майбутніх учителів української мови і літератури є важливим чинником підвищення якості сучасної гуманітарної освіти.

Список використаної літератури

1. Довбня Л., Товкайло Т. Внесок Василя Сімовича в історію української мовознавчої науки. Соціум. Документ. Комунікація. 2021. № 12. С. 124–144.
2. Грещук В. Василь Сімович про роль рідної мови в інтелектуальному розвитку дитини. Освітні обрії. 2019. Т. 48. № 1. С. 4–7.

3. Козелко І. Граматична концепція Василя Сімовича. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Проблеми української термінології. 2017. № 869. С. 101–104.
4. Пена Л. Василь Сімович про словотвір. Українське мовознавство. 2013. № 43. С. 92–98.
5. Яценко Н. О. Динаміка морфологічної термінології Василя Сімовича: у пошуках «свого» і «чужого». Українська мова. 2023. № 3 (87). С. 44–57.

Світлана Бартіш,
кандидат філологічних наук, викладач
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У сучасному світі спостерігається зростання інтересу до української мови, що виходить далеко за межі суто академічного середовища. Вивчення української мови іноземцями сьогодні зумовлене не лише освітніми потребами, а й активною інтеграцією України у світовий політичний, культурний та волонтерський простори. Це актуалізує впровадження комунікативного підходу, який дозволяє іноземним громадянам ефективно опанувати мову як засіб реальної взаємодії та міжкультурного діалогу в різних сферах життя.

З огляду на це, ключову роль у підготовці іноземців відіграє саме комунікативна орієнтація занять, оскільки вона трансформує навчальний процес у простір активного розвитку взаємопов'язаних мовленнєвих навичок. Пріоритетом стає не просто накопичення знань про мову, а формування комунікативної компетентності. Це передбачає гармонійне поєднання мовних ресурсів (лінгвістичний компонент) із розумінням культурного контексту (соціокультурний аспект) та вмінням застосовувати їх для вирішення реальних життєвих завдань (прагматичний складник).

Методологічне підґрунтя комунікативного навчання заклали фундаментальні праці із західної лінгводидактики (Д. Гаймс, М. Халлідей, Г. Віддоусон), а також дослідження учених у галузі психології мовлення та теорії